Fremtidens psykisk helse- og rustjeneste i Saltdal kommune

Saltdal kommune

Døgntjenester - Røkland

Boliger med base

Overgangs- og stabiliseringsboliger for tidsavgrenset opphold
Omsorgsboliger tilknyttet bemanningsbase for personer med varig ROP-lidelse som ikke mestrer å bo i en bolig med ambulerende tjenester.

De bemannede boligene legges til Vensmoen. Behovet for boliger er begrenset, og bemanningen i boligene skal også bistå med oppfølging av hjemmeboende

Oppfølging i kommunal bolig

Kommunale boliger, enten eid av kommunen, eller Boligstiftelsen.
Boligene kan både ligge i sentrale områder, og utenfor, avhengig av behov og forutsetnigner for den enkelte

Ambulerende tjenester til personer med behov for jevlig oppfølging, veiledning og tilsyn samt stell og pleie – mål om å begrense rus, og opprettholde funksjonsevne, men også gi støtte til oppgaver brukeren ikke mestrer selv.

Vensmoen/Røkland

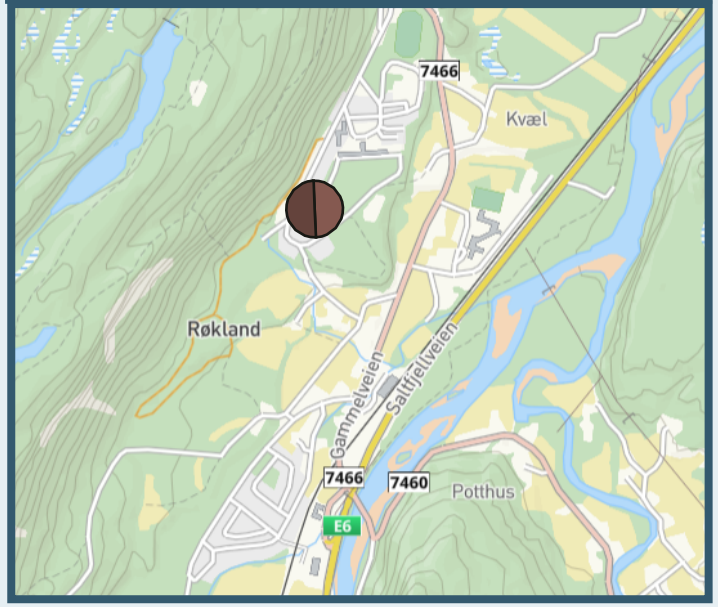

Dagtjenester - Rognan

Varig oppfølging og veiledning

Oppfølging, samtaler og tilsyn for hjemmeboende med et varig oppfølgingsbehov

Oppfølging av stabile personer med varig oppfølgingsbehov, enten knyttet til rusmiddelavhengighet eller moderat til alvorlig psykisk helselidelse. Mål om å sørge for at tjenestemottaker er mest mulig selvstendig

Forebygging og lavterskeltjenester

Lavterskeltilbud der målet er å gi bistand på kort varsel, som skal gjøre tjenestemottakeren frisk igjen

Tidlig oppfølging ved behov, i forbindelse med ikke-kroniske utfordringer – mål om at tjenesten skal avsluttes, og innbyggeren skal kunne leve selvstendig

Rognan

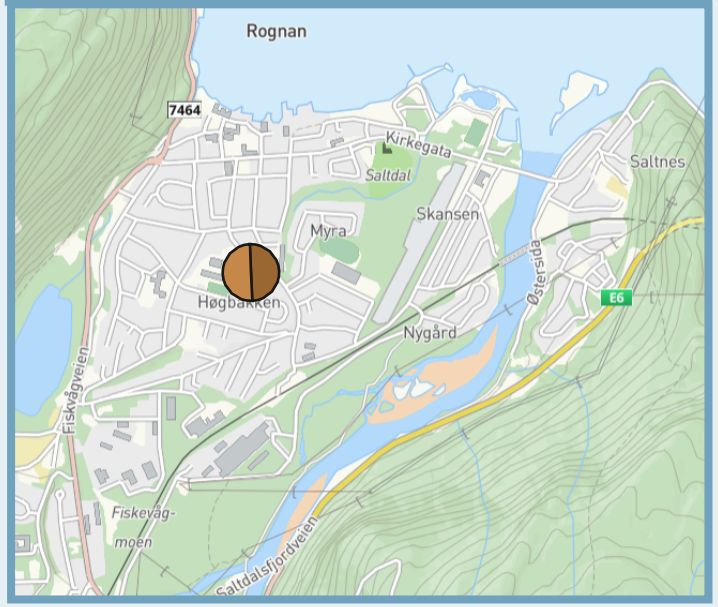

Brukergrupper psykisk helse og rus

Risikopasienter og tvangsvedtak	Denne brukergruppen består av personer med kombinert psykisk helse- og ruslidelse, og som kan utgjøre en risiko for behandlerne og/eller er underlagt tvangstiltak for å kunne motta behandling. Dette er personer som kan motsette seg behandling, og hvor unnlatt behandling kan utgjøre en risiko både for pasienten og omgivelsene. Utover dette har risikopasienter i stor grad de samme behovene som pasienter som trenger tett oppfølging og veiledning.	1 tjeneste-mottakere
Tett oppfølging og veiledning	Personer i denne brukergruppen med kombinert psykisk helse- og ruslidelse og et varig oppfølgingsbehov. Enkelte vil være i aktiv rus, noen kan ha et rusmiddelbruk som går i bølger, mens andre er rusfrie, eller i substitusjonsbehandling. Noen har et lavt mestringsnivå, og stort behov for veiledning og oppfølging for å kunne ivareta basale behov og opprettholde stabilitet i livet. Andre kan ha et høyere mestringsnivå, men kan ha lett for å falle tilbake i rus, eller få svekket psykisk helsetilstand dersom de ikke har personer som kan følge dem opp tett i det daglige. • Lav terskel for tilbakefall – rusmiddelbruk, psykisk uhelse, angst • Enkelte trenger et boligtilbud for at de skal komme seg ut av uheldige miljøer • Flere kan fungere relativt godt så lenge de har nødvendig støtte rundt seg, og mange i brukergruppa mestrer varig tilrettelagt arbeid	10 tjeneste-mottakere
Stell og pleie	Denne brukergruppen består av eldre med rushitorikk, som primært trenger bistand til plaie og stell i det daglige for å ivareta grunnleggende behov • Renhold • Hygiene • Enkle medisinkse tilstander Personer i denne brukergruppen ligger gjerne i skjæringspunktet mellom psykisk helse og rus og hjemmesykepleie.	1 tjeneste-mottakere
Tilsyn og veiledning	Brukergruppa består av personer som har behov for jevnlig oppfølging og veiledning for å ivareta stabilitet i eget liv, men som er relativt velfungerende så lenge denne stabiliteten opprettholdes. Dette kan være personer som trenger hjelp til å minimere eller unngå rus • Stabile LAR-pasienter, med ellers godt funksjonsnivå • Personer som har varierende bistandsbehov, og kan trenge tett oppfølging i perioder. • Personer med milde til moderate psykisk helselidelse – Angst, sosiale utfordringer Behovet for oppfølging kan variere over tid, og enkelte kan ha perioder der oppfølgingsbehovet er lavt.	7 tjeneste-mottakere
Samtaler	Dette er personer som kan leve relativt selvstendig liv, men som trenger bistand til enkelte oppgaver i det daglige. • Personer som tidligere har hatt tettere oppfølging, men som i dag er i stand til å ivareta eget liv. Kommunen passer på å følge opp med samtaler med jevne mellomrom for å eventuelt kunne avdekke funksjonsfall som krever tettere oppfølging, eller forhindre eller begrense rusmiddelbruk • Personer som trenger en møteplass – behov for sosiale arenaer, men klarer ikke å oppsøke disse selv. Trenger motivasjon og tilrettelegging • Personer som har et midlertidig behov – hendelsesutløst, og målet med oppfølgingen er at de skal komme seg tilbake til tidligere funksjonsnivå, og ikke være avhengig av støtte fra kommunen	Lavterskel-tjeneste

1

Kort om prosjektet

Overordnet om organisering av tjenestene

Psykisk helse og rus bør organiseres som ett tjenesteområde, men med to underenheter.
- Døgntjenestene vil dekke de mest ressurskrevende tjenestemottakerne, som også har behov for oppfølging på kveld og i helger,
- Dagtjenestene vil ivareta forebygging og lavterskeltiltak – primært på dagtid på hverdager.

De to underenhetene vil ivareta brukergrupper med forskjellige behov, og vil kreve ulik kompetanse og arbeidsmetodikk. Det vil være lite synergier i at ansatte jobber på tvers av de to underenhetene, men det kan være effektivt med felles administrativ ledelse, og egne faglige ledere.

Døgntjenester

Døgntjenestene vil dekke de to øverste omsorgsnivåene fra en bemanningsbase på Vensmoen. Tjenesten vil organiseres som ambulerende tjenester, med åtte tilpassede leiligheter som vil ligge rundt bemanningsbasen.

Tjenesten bør være bemanned dag og kveld både på hverdager og i helgene. For bemanning på natt bør tjenesten samarbeide med de andre tjenestene lokalisert til Vensmoen.

Tjenesten bør bemannes med personer med kompetanse på psykisk helse- og rusarbeid
- Miljøterapeuter
- Sykepleier med spesialisering i rus- og/eller psykisk helsearbeid
- Fagarbeidere

Dagtjenester

Dagtjenestene vil dekke de to nederste omsorgsnivåene fra en bemanningsbase på Rognan. Tjenesten vil organiseres som dagtjenestene fra 8-16 på hverdager, og ansatte vl både jobbe poliklinisk, og ute hos tjenestemottakerne.

Dagtjenestene bør gi oppfølging både innenfor rus og psykisk helse, og være bemannet med tverrfaglig kompetanse, med fokus på forebygging og tidlig innsats både knyttet til psykisk uhelse og rusmiddelavhengighet.

Boliger med base

Innhold i tjenesten

Midlertidige plasser
- Stabiliseringsboliger og gjennomgangsboliger

Langtidsplasser
- Forsterkede boliger for personer med ROP-lidelser

Plassene bør samlokaliseres for å legge til rette for sambruk av bemanning

Boligene bør også inneholde base for hjemmetjenesten, og det kan være mulig å etablere lavterskeltilbud og sosiale møteplasser i tilknytning til boligene.

Kapasitets- og ressursbehov frem mot 2040

	2025	2040
Antall plasser	4	8
Bemanning, årsverk	4	4
Estimerte driftskostnader	4,6 mill. Kr.	4,6 mill. Kr.
Estimerte inntekter	200.000	400.000

Organisering og innretning

De bemannede boligene er foreslått lag ttil Vensmoen, og vil bestå av selvstendige omsorgsleiligheter tilknyttet en bemannet base. Dette sikrer beboerne nærhet og god tilgang til bemanning. Ansatte som jobber på basen skal både betjene omsorgsleilighetene rundt, og følge opp hjemmeboende gjennom ambulerende tjenster på omsorgsnivået under.

Plassering av basen på Vensmoen gir beboerne nærhet til dagaktiviteter på Knaggen, samtidig som det gir kort vei for de ambulerende tjenestene til å følge opp beboere i kommunale bolige råp Røkland. Samlokalisering av boligene og basen for ambulerende tjenester legge til rette for sambruk av bemanning mellom tilbudene. Det kan gi mulighet for lavere bemanningsbehov på kveld, natt og i helger, og bedre mulighet for å ygge fagmiljøer.

Stabiliseringsopphold / gjennomgangsboliger
Formålet med disse plassene er at de skal gi midlertidig opphold for personer som trenger å «bygge seg opp igjen» etter perioder med rus eller dårlig livsførsel. Plassene skal gi stabilitet og ro, med ansatte som kan bidra med veiledning og oppfølging samt stell og pleie. Tilbudet vil være tilrettelagt for personer som bor for seg selv, og målet med oppholdet er et tjenestemottakerne skal kunne komme tilbake til hjemmet og klare seg selv. For at disse plassene skal fungere etter intensjonen er det viktig at de drives som et midlertidig tilbud, og at plassene ukke omgjøres til permanente boliger.

Boliger tilknyttet base
Disse plassene vil være tilpasset personer som har behov for nærhet til bemanning i det daglige, og som trenger bistand til å dekke daglige behov, eller å forhindre tilbakefall av rus og psukisk uhelse. Plassene vil ligge i nær tilknytning til en bemannet base.

Det kan også være mulig å legge andre tilbud, som sosiale møteplasser, til disse boligene når de er plassert sentralt, og nært andre tjenestemottakere. Slike møteplasser kan også tilrettelegges så kommune kan bruke disse til å skape en relasjon med personer som motsetter seg oppfølging.

Oppfølging i kommunal bolig

Innhold i tjenesten

Kommunale boliger

Kommunalt boligtilbud for personer som ikke kan bo i selveid bolig

Betjenes av ambulerende tjenester, med både bistand knyttet til psykisk helse- eller rusproblematikk, og praktiske oppgaver i det daglige

Kapasitets- og ressursbehov frem mot 2040

	2025	2040
Antall plasser	10	6
Bemanning, årsverk	2,5	1,5
Estimerte driftskostnader	2,5 mill.kr.	1,2 mill. Kr.
Estimerte inntekter		

Organisering og innretning

Ambulerende tjenester i kommunal bolig
De ambulerende tjenestene vil ytes fra den samme bemanningsbasen som har ansvar for oppfølging av tjenestemottakere i boligene med base. Ansatte på de to øvrste omsorgsnivåene vil ha ansvar for å følge opp innbyggere med like behov og utfordringer, og tjenestene på disse nivåene vil kreve lik kompetanse.

Basen for de amulerende tjenestene er foreslått lagt til vensmoen, da mange av de kommunale boligene for personer med psykisk helse- og rusproblematikk ligger på Røkland. Nærhet til den bemannede basen gir kortere reisetid for de ansatte i tjenesten, slik at en størst mulig del av de ansattes arbedistid kan brukes til oppfølging. Plassering nært en base kan også gjøre det enklere for Saltdal kommune å etablere sosiale møteplasser som er attraktive for mottakere av ambulerende tjenester. Slike møteplasser kan bidra til stabilitet og tilgang til en sosial arena, samtidig som kommunen kan bruke slike arenaer for å komme i kontakt med personer som kan ha nytte av bistand fra kommunen.

Selv om det er ønskelig å sikre nærhet til base for beboere i ommunal bolig med jevnlig oppfølgingsbehov, kan det også være hensikstsmessig å tilpasse bosted etter den enkeltes behov. Noen vil ha behov for å bo et sted der de er mer skjermet fra omgivelsene, mens andre vil ha glede av å bo nært servicetilbud som lar dem leve mest mulig selvstendig i hverdagen.

Målgruppen for ambulerende tjenester i kommunal bolig er personer med behov for jevnlig tilsyn og veiledning, samt eventuelt pleie og stell, men som kan ivareta mange daglige behov selv. Formålet med oppfølgingen er å opprettholde og eventuelt forsterke tjenestemottakernes funksjonsevne.

Tjenesten vil omfatte:
- Bistand til håndtering av medisinske behov
- Stell, pleie og omsorg
- Psykisk helse og rus hjemmesykepleie som server personer med kombinert rus- og psykisk helselidelse
- ROP-tjenester etter en FACT-modell som ambulerende hjemmesykepleie
- Møteplasser med matservering, sosiale aktiviteter eller samtaler, for å få målgruppen til å oppsøke tjenestene
- Praktisk bistand for å ivareta eget hjem, kosthold/matlaging, renhold, rydding, hygiene

Varig oppfølging og veiledning

Innhold i tjenesten

- Samtaleoppfølging og veiledning
- Bistand i dialog med det offentlige
- Arbeids- og aktivitetstilbud
- Fritidskontakt

Kapasitets- og ressursbehov frem mot 2040

	2025	2040
Antall plasser	-	-
Bemanning, årsverk		
Estimerte driftskostnader		
Estimerte inntekter		

*Tall for de to laveste omsorgsnivåene samlet

Organisering og innretning

Målgruppen for disse tjenestene er personer med moderat psykisk helse- eller ruslidelse. Dette vil være personer med stabil livssituasjon som må opprettholdes gjennom tilsyn og veiledning – både knyttet til rusmiddelavhengighet og personer med milde kroniske psykisk helselidelser.

Deler av oppfølgingen kan organisere som lavterskeltjenester (samtaleoppfølging og veiledning, og bistand til dialog med det offentlige), mens andre tjenester vil kreve tildeling fra kommunen (arbeids- og aktivitetstilbud og fritidskontakt).

Disse tjenestene vil organiseres med base på Rognan, sammen med ansatte som jobber med lavterskeltjenester. Dette bør være én felles tjenestegruppe. Det bidrar til å skape et større fagmiljø for lavterskeltjenester, samtidig som ansatte i denne gruppen vil kunne jobbe både med varig oppfølging og veiledning, og lavterskeltjenester. Lokaliseringen på Rognan vil også gi nærhet til NAV, fastlegetjenesten og andre tjenester som målgruppen for disse tjenstene vil være i kontakt med.

Samtaleoppfølging og veiledning (lavterskeltjenester)
Disse tjenestene bør samordnes med lavterskeltjenester på omsorgsnivået under. Det vil være mulig å benytte den samme kompetansen både for personer med et forbugående oppfølgingsbehov, og personer med et varig behov. Oppføgingen av målgruppa med varig oppfølgingsbehov bør være hyppig, og flekisbel så den kan tilpasses variasjoner i den enkeltes behov over tid.

Arbeids- og aktivitetstilbud og fritidskontakt
Saltdal kommune kan enten bistå tjenestemottakerne i denne målgruppen med å finne arbeid, eller tilby arbeid og aktivitetstilbud i kommunal regi. Det første kan gjøres som en lavterskeltjeneste, mens det siste vil kreve tildeling. Også fritidskontakt krever tildeling.

Forebygging og lavterskeltjenester

Innhold i tjenesten

Mild til moderat psykisk helselidelse eller ruslidelse

Aktuelle tjenester
- Rask psykisk helsehjelp
- Samtaler og veiledning
- Kurs

Kapasitets- og ressursbehov frem mot 2040

	2025	2040
Antall plasser	-	-
Bemanning, årsverk	5*	6*
Estimerte driftskostnader	3,2 mill. kr.	4,3 mill. kr.
Estimerte inntekter	0	0

*Tall for de to laveste omsorgsnivåene samlet

Organisering og innretning

Forebygging og lavterskeltjenester vil gi ulike lavterskeltilbud der målgrupppen primært er personer som vil ha behov for oppfølging i en avgrenset periode, og oppfølgingen skal være innrettet for å sørge for at tjenestemottakeren enten lærer seg metoder for å håndtere utfordringene, eller blir kvitt disse.

Ansatte som jobber med forebygging og lavterskeltjenester vil også kunne gi tjenester på omsorgsnivået over, til personer med et varig behov for oppfølging, tilsyn og samtaler. Forslaget er at disse tjenestene plasseres på Rognan. Det gir nærhet til innbyggerne, samtidig som tjenestene også kan samlokaliseres med vikrige samarbeidspartnere, som NAV, og fastlegetjenesten. I tillegg må ansatte i dette teamet ha et godt samarbeid med ansatte som jobber med mestring og boevne i miljøtjenesten. Flere av tjenestemottakerne på det laveste omsorgsnivået i psukisk helse og rustjenester, og miljøtjenesten vil ha behov for oppfølging fra begge tjenester.

For at lavterskeltjenestene skal fungere etter intensjonen er det avgjørende at tjenesten har tilstrekkelig kapasitet til å håndere henvendelser fra innbyggerne når de kommer. Det bør gå kort tid fra henvendelse til oppstart av oppfølging for å unngå at behovet øker.

Rask psykisk helsehjelp
Rask psyksik helsehjelp til være et tilbud tli innbyggere over 16 år med milde til moderate psykiske helseplager som angst, depresjon eller søvnvansker. Målet er å gi tidlig hjelp, styrke mestring og forebygge forverring, slik at flere kan opprettholde arbeidsevne og livskvalitet. Tilbudet skal innrettes etter metodikk for rask psykisk helsehjelp.

Samtaler og veiledning
På dette omsorgsnivået vil Saltdal kommune også tilby samtaler og veiledning både knyttet til psykisk helse og rusmiddelbruk. Denne tjenesten vil både jobbe forebyggende i åpne kanaler, og med veiledning 1:1 eller i grupper.

Kurs
Kommunen vil kunne gi tilbud om kurs både fysisk og digitalt innenfor en rekke ulike tema knyttet til psykisk helse og/eller rus. Kommunens rolle vil først og fremst være å formile aktuelle kurs, samt avholde fysiske kurs dersom behovet er stort nok.

Omstillingsbehov frem mot 2040

	Kapasitet, plasser og tjenestemottakere			Kostnad, MNOK		
	2025	Endring	2040	2025	Endring	2040
Bemannede boliger	4	+4	8	4,6	-	4,6
Ambulerende oppfølging	10	-4	6	2,6	-1,4	1,2
Lavterskeltjenester	-	-	-	3,2	1,1	4,3
Totalt	**14**	**-**	**14**	**10,4**	**-0,3**	**10,1**

	Bemanningsbehov, årsverk		
	2025	Endring	2040
Høyskoleutdannet	8,5	-	8,5
Helsefagarbeider	2	-	2
Assistent	1,2	-0,5	0,7
Totalt	**11,7**	**-0,5**	**11,2**

Endringsprosessen frem mot 2040

Flere boliger nært beanningsbase, uten bemanningsøkning

- Det er flere i ROP-tjenesten som kan ha nytte av å bo nært en bemanningsbase. Ved å etablere flere boliger kan dette bidra til et bedre tilbud til beboerne, uten at det vil kreve mer ressurser til oppfølging

Styrke lavterskeltilbud

- En styrking av tidlig innsats vil gi bedre muligheter for å fange opp og håndtere utfordringer i befolkningen tidlig.
- Tidligere innsats kan gi færre innybggere på de høyere omsorgsnivåene innenfor ROP

Fallende befolkningstall kan gi noe færre tjenestemottakere

- Det er ventet en svak nedgang i innbyggertallet i Saltdal kommune. Dette kan også gi noe færre tjenestemottakere i psykisk helse- og rustjenestene frem mot 2040
- Få tjenestemottakere innebærer at antall tjenestemottakere vil variere noe over tid. Tjenestene må ha kapasitet til å håndtere toppene